

Izbaja vsak četrtek,
Velja s poštnino vred in
v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 . . . fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" 1/4 . . . fl. 70 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznani se prijemajo in
plača se za navadno vrstico
če se oznanilo natisne en-
krat, 10 kr., če dvakrat,
15 kr., če trikrat 20 kr.,
in vsakokrat za kolek 30 k.

Štv. 50.

V Mariboru 15. decembra 1870.

Tečaj IV.

Narodnost.

I.

Hudo se motiš, dragi bralec, ake misliš, da ti bomo o slovenski narodnosti danas na dolgo in na tanko nauk po- dali. O tem je bilo že toliko pisanega in dokazanega, da bi pač vodo v Dravo nosili, ko bi zdaj sopet razkladali, kaj da je narodnost, in kako silno je Slovenci ob nemški meji pogrešajo.

I zakaj ste pa napisali temu sostavku na čelo „Narod- nost?“ Zato, dragi bralec, da teh vrstic ne prezreš, ker vemo, da vsak brihten Slovenec o „narodnosti“ rad kaj bere. Glej mnogo je na slovenski zemlji narodnjakov, ki vsled svojega gotovo poštenega rodoljubja hvalijo in odob- ravajo vse, kar se v imenu in v blagor narodnosti po dalj- nem svetu godi. Spregovorili smo že v našem listu dvakrat o jugoslovanski zvezi, ktera se snuje, da bi namreč vsi Slo- venci z Hrvati in Dalmatinci v politiško zvezo stopili, kakor h očejo tudi Čehi starodavno pravico nazaj pridobiti, ter se združiti v edno kraljestvo in tako gospodje biti v svoji lastni hiši. Kar zadeva nas Slovence, si po nobeni ceni inace po- magati ne moremo, kakor da nas sprejme in nas na noge spravi trojedna kraljevina, v kateri bomo užívali slovan- sko svobodo, ter se nam ne bo treba vedno puliti z nem- ško stranko, ki nas hoče ponemčiti. Če ostanemo sami, smo v kratkem času kot narod umrli. Vsaj nas prebridka skušnja že zdaj uči, da se po nekterih krajih že komaj, v drugih pa celo ne moremo držati proti svojim narodnim na- sprotnikom. Silno nemškutarenje je mnogim naših sloven- skih rojakov tako pamet zmešalo, da vlečejo pri volitvah vselej z našimi nasprotniki in tako svojo lastno krv zatajujo. Pomislimo slednjič, da se v mestnih šolah povsod na vse kriplje nemškutari, ter se slovenska mladež v teh šolah že s početka potujčuje; pomislimo, da je pripravniška šola v Mariboru, v kateri se nam prihodnji učitelji izrežajo, popol- noma v oblasti ponemčenega ravnatelja Elšnika, ki vse tako obrača, da se pripravnikom nemščina v glavo vtepa, da toraj prihodnji naši učitelji le malo ali pa nič od književne slo- venščine vedeli ne bodo: pomislimo vse to, pa nam bo de jasno, da si pomagati ne moremo, ampak pomoči zoper po- tnjenje le najdemo, ako Hrvati nas, svojih bratov potujčiti ne dajo. Kaj da Hrvatje zamorejo, to so že večkrat poka- zali, postavim leta 1848, ko so pod Jelačičem banom z bajo- neti podprli avstrijski tron, da se zrušil ni. Blíža se čas, ko bo sedanjí ban Rauch, ki je pokopal trojedno kraljevino, ter jo Magjarom izdal, culico zvezal in šel, od kodar je pri- šel; a trojedna kraljevina se bo zopet vzdignola iz prahu, kamor jo je vrgla sebičnost in opačina.

Komur tedaj bije sree za blagor slovenskega naroda, še več, kdor želi Avstrijo na jugu kakor na severu mogočno in srečno, ta mora biti za to, da se vsi Slovenci krepko oklenemo trojedne kraljevine, v kateri nam bode narodnost, pa tudi prava slovanska svoboda zavarovana.

Govor

g. prof. Šuman-a pri občenem zboru političnega konservativ- nega društva v Mariboru 4. decembra t. l.

Prišli ste v politično društvo, zato bo v vašem namenu, dragi rojaki slovenski, če tukaj malo politikujemo.

Politika izvira iz grške besede *polís*, ki pomeni država. Pri politiziranju se tedaj prašamo, kako se naj velika dru- žina država v red spravi. In za tako prašanje ima vsakdor poklic in dolžnost, posebno pa sedaj ko imamo Avstrijo ustavno državo, državo, v kateri si ljudstvo ima po svojih poslancih samo postave dajati in se vladati v smislu volje ljudstva. Ne velja se odtegovati in reči: Jaz se no- čem mešati v politiko, naj storijo drugi kar hočejo, jaz se nočem svajati. To ne velja. Ko bi vsakdor tako mislil, bi vsi roke križem držali, nasprotniki pa bi zmagali. Poli- tikovati pa moramo že zdaj, a ne še le, kdor so že volitve, kajti državniki imajo iti, kakor vojskovodje pred vojaki, pred zgodbami a ne zadej za njimi tožiti kdar je vse prepozno in zgubljeno. Zdaj že je treba odločiti se za svojo stran in stranko in jo krepiti in širiti, in to naj stori vsakdor, vsaj vsak dače plačuje ali ima sine ali brate pri vojaki, naj se tudi trudi, da bo vladanje šlo, kakor želi in hoče da bi šlo. Namen države je svoboda. Kar sejemo, to hočemo žeti, kjer kopljemo, tam hočemo brati, združeni smo v državo, da si med seboj zagotovimo brambo in si medsebojno braunimo pre- moženje, življenje, čast, da ne pridejo vnvanji sovražniki nas ropat, morit in tudi notranji nasprotniki ne. Pa tudi med- sobna pomoč je namen države, da tim leže in ugodnejše živimo. Zato si napravljamo skapno občenje na vunaj, zato imamo skupen denar, menjavo blaga itd., vse zato, da se vsakemu bolje godi in da se za se lahko giblje kakor mu drago, da je doma in pri svojem poslu in nabiranju in vži- vanju varen in samostalen, to je svoboden.

Ta namen se doseže po enaki delitvi svobode, t. j. po pravici. Kako bi to bilo, ko bi despot ali tiran sam smel vse storiti tudi krivice in vse vživati, ljudstvo pa bi bilo sužno in bi le robotalo in blapčevalo? Ali ko bi le nekteri ljudje se zvali boljši, in bi samo ti boljšari vživali svobodo, živeti kakor hočejo, večina pa ne. Kaj takega ni v namenu države, ampak vsaka oseba, vsak stan, vsak narod naj ima svobodo vdeljeno a ne različno, ampak v enakem deležu. In to delitev ravno vrši pravica.

Pravica ima zavezane oči in ne gleda komu deli svoje dare, ali ima prijemnik gladko in belo kožo, ali zgrban- čeno in umazano, ali je bogatih starišev ali iz siromaške koč, ne gleda ali se narod v surko oblačuje ali v frak, ali ima 100 let stare knjige ali le 50, pravica ima enako deli- vati samostalno gibanje, nčenje, sojenje, plačevanje dobro in zlo. Zato je pravica temelj državam in edina podlaga obče svobode.

Ko bi kdo rekel, da je svoboden ali liberalec, pa bi svojega bližnjega tlačil, bi lagal. Niti tak liberalec tlačitelj ni svoboden, niti potlačenik. Le pogledjte, kako se dva me- četa, jeden pade na tla, drugi s koloni nanj in ga davi. Ali je ta vrhka svoboden? Da spodnji ni, je jasno, pa tudi ta vrhka ni, niti med tlačenjem dokler tlačí, niti pozneje, kajti, ko gornji spodnjega spusti, pride jeza maščevanje in borilna igra se z nova začne. Taká je tudi pri narodih. In le pra- vica daje mir, zadovoljnost, svobodo, le ob pravici vsakdor živi in vživa mirno in zadovoljno, tedaj v veliki družbi državi imenovani tudi ono ima, za česar voljo se je država napra- vila, da vsak ženje in bere, kder je sijal in kopal: da je svoboden. Naopak komur se v družbi svoboda in enaka pravica ne daje, ta si išče če more druge družbe, ker se čuti v prejšni družbi zavrženega in iz take družbe izpahnene- ga.